

UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ "SFÂNTUL NICODIM DE LA TISMANA"

FIȘA DISCIPLINEI:
PRAZNICELE ÎMPĂRĂTEȘTI -
ISTORIE, IMNOGRAFIE TEOLOGIE

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA DIN CRAIOVA
1.2 Facultatea	TEOLOGIE ORTODOXĂ
1.3 Departamentul	ȘCOALA DOCTORALĂ "SFÂNTUL NICODIM DE LA TISMANA"
1.4 Domeniul de studii	TEOLOGIE
1.5 Ciclul de studii	DOCTORAT

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	PRAZNICELE ÎMPĂRĂTEȘTI – ISTORIE, IMNOGRAFIE, TEOLOGIE						
2.2 Titularul activităților de curs	Pr. conf. dr. habil. Lucian Petroaia						
2.3 Titularul activităților de seminar	Pr. conf. dr. habil. Lucian Petroaia						
2.4 Anul de studiu	I	2.5 Semestrul	I	2.6 Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	OPT

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp					
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					50
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					25
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					20
Tutoriat					-
Examinări					3
Alte activități (științifice)					10
3.7 Total ore studiu individual	108				
3.9 Total ore pe semestru	150				
3.10 Numărul de credite	6				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	• nivel de comunicare adecvat și limbaj teologic (de specialitate)

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	sală de curs, dotată cu videoproiector și tablă.
5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului	Se țin seminarii în sălile din incinta Facultății.

6. Competențele specifice acumulate

Competențe Profesionale	a. De cunoaștere și înțelegere: cunoașterea generală a etapelor istorice de naștere, dezvoltare, înflorire și decadență ale imnografiei, în contextul teologiei creștine; cunoașterea specială a imnografiei praznicelor împărătești, ca aplicare în cult a teologiei celor șapte Sinoade Ecumenice; b. De explicare și interpretare: explicarea și interpretarea unor termeni tehnici de specialitate; analiza teologică a imnografiei praznicelor împărătești din cultul liturgic ortodox: baza biblică, dezvoltarea istorică, învățăturile de credință (dogmatice, morale); interpretarea textelor imnografice în limba română, prin exerciții comparative, utilizând textul original grecesc, variantele slave sau variante traduse în diverse limbi moderne de circulație. c. De aplicare a elementelor de teorie: vizualizarea și utilizarea unor surse științifice de bază (enciclopedii, dicționare, colecții de texte imnografice, cărți de cult în diverse limbi), care este necesar a se utiliza în cercetarea academică; aplicarea conținuturilor imnografice în diferite direcții ale Teologiei practice: Catehetică, Omiletică, Pastorală, Muzică bisericească, Iconografie, arta manuscrisului, arta tipografică.
Competențe transversale	Conștientizarea importanței <i>Imnografiei</i>, pentru Teologia Ortodoxă, ca: A) marcă teologică; b) operă patristică de bază; c) tezaur doctrinar; d) artă poetico-teologică de înaltă calitate. Raportarea bijuteriilor imnografice la înțelegerea profundă a teologiei praznicelor împărătești; Actualizarea continuă a creațiilor imnografice, prin producțiile neo-imnografice de secol XX-XXI.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cunoașterea teoretică, spre aplicare în cultul liturgic, a conținuturilor Imnografiei ortodoxe - conștientizarea rolului important al acestora pentru teologia ortodoxă și pentru viața Bisericii./
7.2 Obiectivele specifice	Fundamentarea biblico-istorică: studiul apariției și dezvoltării Imnografiei ortodoxe - vedere diacronică și sincronă; Fundamentarea teologică și canonică: studiul normelor canonice care reglementează aplicarea Imnografiei în cult și studiul conținuturilor dogmatice; Contextualizarea: așezarea conținuturilor Imnografiei în diverse contexte de pe parcursul istoriei și în contextul duhovnicesc al praznicelor împărătești. Actualizarea și aplicarea: prezentarea importanței imnografiei praznicelor împărătești, în actualitate, cu aplicări în viața Bisericii.

8. Conținuturi

8. 1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere în Imnografie: - definirea termenilor tehnici de bază; - obiectivele disciplinei; - legăturile disciplinei cu alte discipline teologice; - repere bibliografice de bază (prezentarea unor volume din bibliografia cursului)	prelegerea, studiul izvoarelor, analiza interdisciplinară	Se stabilesc principiile de lucru și exigențele cursului. Se prezintă principalele surse bibliografice. TIMP AFECTAT: 2 ORE
2. Formarea și dezvoltarea imnografiei creștine : a) modelele vechi-testamentare și cele prozodice antice ; b) primele erezii – motivații pentru autorii imnografi de secol III-IV-V;	Prelegerea, Explicația, Exemplificare	Lectura unor texte referențiale, la temă. TIMP AFECTAT: 2 ORE
3. Genurile imnografice de bază și reprezentanții lor: a) troparul; b) condacul sau poemul imnografic; c) canonul poetic-imnografic	Prelegerea, Explicația, Analiza Exemplificare : studii de caz	Se prezintă surse științifice și bibliografice, la temă. TIMP AFECTAT: 2 ORE
4. Imnografia Bisericii în perioadele: a) savaită / aghiopolită; b) studită (post-iconoclastă).	Prelegerea, Explicația, exemplificare	Se prezintă surse științifice și bibliografice, la temă. TIMP AFECTAT: 2 ORE
5. a) Cărțile cultului liturgic ortodox: prezentare istorico-liturgică și de conținut. Autori și variante. b) Cărțile de cult în limba română.	Prelegerea, Explicația,	Se prezintă surse științifice și bibliografice, la temă. TIMP AFECTAT: 2 ORE
6. Praznicele împărătești: prezentare generală în contextul festal creștin. Clasificare.	Prelegerea, Explicația, Exemplificarea	Se prezintă surse științifice și bibliografice, la temă. TIMP AFECTAT: 2 ORE
7. Praznicele împărătești cu dată fixă (I): a) Nașterea Domnului: rânduială liturgică (schematic), particularități imnografice, analiza teologică a imnografiei praznicului.	Prelegerea, Explicația, Exemplificarea	Se prezintă surse științifice și bibliografice, la temă. TIMP AFECTAT: 2 ORE
8. Praznicele împărătești cu dată fixă (II): b) Tăierea-împrejur; c) Botezul Domnului: rânduială liturgică (schematic), particularități imnografice, analiza teologică a imnografiei praznicelor.	Prelegerea, Explicația, Exemplificarea	Se prezintă surse științifice și bibliografice, la temă. TIMP AFECTAT: 2 ORE
9. Praznicele împărătești cu dată fixă (III): d) Întâmpinarea Domnului; e) Schimbarea la Față: rânduială liturgică (schematic), particularități imnografice, analiza teologică a imnografiei praznicelor.	Prelegerea, Explicația, Exemplificarea	Se prezintă surse științifice și bibliografice, la temă. TIMP AFECTAT: 2 ORE
10. Praznicele împărătești cu dată fixă (IV): f) Înălțarea Sfintei Cruci; g) alte sărbători ale Sfintei Cruci: rânduială liturgică (schematic), particularități imnografice, analiza teologică a imnografiei praznicelor.	Prelegerea, Explicația, Exemplificarea	Se prezintă principalele surse științifice și bibliografice, la temă. TIMP AFECTAT: 2 ORE
11. Praznicele împărătești cu dată schimbătoare (I): a) Duminica Floriilor; b) Sfintele Paști: rânduială liturgică (schematic), particularități imnografice, analiza teologică a imnografiei praznicelor.	Prelegerea, Explicația, Exemplificarea	Se prezintă surse științifice și bibliografice, la temă. TIMP AFECTAT: 4 ORE
12. Praznicele împărătești cu dată schimbătoare (II): c) Înălțarea Domnului; d) Cincizecimea: rânduială liturgică (schematic), particularități imnografice, analiza teologică a imnografiei praznicelor.	Prelegerea, Explicația, exemplificare	Se prezintă surse științifice și bibliografice, la temă. TIMP AFECTAT: 4 ORE

Bibliografie:

I. Enciclopedii. Dicționare.

BAILLY, M.A., *Dictionnaire grec-français*, Librairie Hachette, Paris, 2020 (ed. Hugo Chavez) ;

COLECTIV, *Dicționar de muzică bisericească românească*, Editura „Basilica” a Patriarhiei Române, București, 2013, ISBN 978-606-8495-05-7;

COLECTIV, *Dicționar de Teologie Ortodoxă*, Editura „Basilica” a Patriarhiei Române, București, 2019, ISBN 978-606-29-0296-4;

COLECTIV, *Dictionnaire d'Archéologie Chrétienne et de Liturgie (publié par dom Fernand Cabrol)*, Letouzey et Ané - éditeurs, Paris, 1930.

II. Colecții de texte liturgice:

ARRANZ, Miguel J.R., *L'Eucologico constantinopolitano agli inizi del secolo XI. Hagiasmatarion § Archieratikon (rituale § pontificale)*, Editrice Pontifice Universita Gregoriana, Roma, 1996;

DE MEESTER, Dom Placide, *Génèse, sources et développements du texte grec de la Liturgie de Saint Jean Chrisostome*, Typographie Polyglote de la S. Congregation de la Propagande, Rome, 1908;

ДМИТРИЕВСКИЙ, Алексей, *Описание литургических рукописей, хранящихся в библиотеках православного Востока*, т. 1-3, Тип. Г. Д. Корчакъ-Новицкаго Типография Императорского Университета Св. Вадимира, Киев, 1985-1901-1017;

DUNCAN, J., *Coislin 213. Euchologe de la Grande Église, Dissertatio ad Lauream*, PIO, Roma 1983;

ICĂ JR., diac. prof. dr. Ioan, *Canonul Ortodoxiei. I. Canonul apostolic al primelor secole*, Editura Deisis/Stavropoleos, Sibiu/București, 2008;

ICĂ JR., diac. prof. I Ioan, *De la Dionisie Areopagitul la Simeon al Tesalonicului. Integrala comentariilor liturgice bizantine. Studii și texte*, Editura Deisis, Sibiu, 2011.

-, TOATE CĂRȚILE DE CULT ÎN LIMBA ROMÂNĂ (Ed. I.B.M.O.), edițiile cele mai recente.

III. Manuale:

BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, *Liturgica generală*, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2002, vol.1; .

BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, *Liturgica specială*, Editura Basilica, București, 2016.

IV. Lucrări în volum :

BRANIȘTE, pr. prof. dr. Ene, *Explicarea Tainelor de inițiere Botezul, Mirungerea și Sfânta Euharistia, în literatura creștină*, Editura Andreiana, Sibiu, 2015.

CLEMENT, dr. Olivier, *Cântecul lacrimilor – eseu despre pocăință*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 1999;

FARCAȘIU, pr. conf. dr. Lucian, *Teologia inmografiei Praznicelor Împărățești din ciclul pascal. Studiu liturgic-istoric (teză de doctorat)*, ediția a II-a revizuită și corectată, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2023;

FARCAȘIU, pr. conf. dr. Lucian, *Teologia inmografiei Praznicelor Împărățești ale Mântuitorului Iisus Hristos, cu dată fixă. Studiu liturgic-istoric*, ediția a II-a revizuită și corectată, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2023;

FARCAȘIU, pr. conf. dr. Lucian, *Perioada Triodului pe înțelesul tuturor*, ediția I, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2013; ediția a II-a, Editura Arhiepiscopiei Dunării de Jos, Galați, 2013;

FARCAȘIU, pr. conf. dr. Lucian, *Pelerini cu Hristos Cel Inviat spre dobândirea Duhului Sfânt. O tâlcuire duhovnicească a Duminicilor Pentecostarului pe înțelesul tuturor*, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2015;

FARCAȘIU, pr. conf. dr. Lucian, *Prin Cruce - la Înviere. Semnificația teologică și duhovnicească a perioadei Triodului și Pentecostarului*, ediția a II-a revizuită și adăugită, Editura Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, Arad, 2021;

GHIUȘ, arhim. dr. Benedict, *Taina Răscumpărării în inmografia ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998;

NECULA, pr. prof. dr. Nicolae D., *Tradiție și înnoire în slujirea liturgică*, vol. I, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 1996; vol. II, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2001; vol. III, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004; vol. IV, Editura „Cuvântul vieții” a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București, 2010.

SCHMEMANN, pr. prof. dr. Alexander, *Postul cel Mare*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1995;

SCHMEMANN, pr. prof. dr. Alexander, *Introducerea în teologia liturgică*, Editura Sofia, București, 2002;

SIMONOPETRITUL, ierom. Makarios, *Triodul explicat (mistagogia timpului liturgic)*, Editura Deisis, Sibiu, 2000;

VINTILESCU, pr. Prof. dr. Petre, *Despre poezia inmografică din cărțile de ritual și cântare bisericească*, Editura Partener, Galați, 2006;

V. Studii și articole:

BELU, pr. prof. Dumitru, „Imnele liturgice ca izvor omiletic”, în rev. *Mitropolia Ardealului*, V (1960), nr. 3-4, pp. 253-271;

IGNĂTESCU, Aspecte soteriologice în inmografia Praznicului Nașterii Domnului, în rev. *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, XLIV (1968), nr. 11-12, pp. 617-627;

MANOILESCU, dr. Natalia Dinu, „Pentecostarul, oglindă a spiritualității”, în vol. *Duhul Sfânt în spiritualitatea ortodoxă*, Editura Renașterea, Cluj Napoca, , 2005, pp. 5-21;

MANOILESCU, dr. Natalia Dinu, „Sensurile dogmatice și duhovnicești ale Triodului”, în vol. *Duhul Sfânt în spiritualitatea ortodoxă*, Editura Renașterea, Cluj Napoca, , 2005, pp. 22-36;

NECULA, pr. prof. dr. Nicolae, „Pocăință și Înviere în Triod”, în rev. *Glasul Bisericii*, LII (1996), nr. 5-8, pp. 766-778;

PETROAIA, pr. lect. dr. Lucian: „Slujba Sfântului Maslu – o analiză teologico-liturgică”, în: vol. *Taina Sfântului Maslu. Implicații eclesial-liturgice și terapeutic-pastorale. Simpozion Internațional de Teologie Liturgică*, Arad, 27-28 martie 2012, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, Arad, 2012, pp. 178-220;

PETROAIA, pr. lect. dr. Lucian Vasile, „The Rule of Holy Communion: Hymnographic Meanings, Theological Significance, Ecclesial Application”, în rev. *Teologia a Facultății de Teologie Ortodoxă „Ilarion Felea” din Arad*, Editura Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, nr. (77) 4/2018, pp. 102-127;

PETROAIA, pr. lect. dr. Lucian Vasile, „«Les hymnes des stances»: références historiques, coordonnées théologiques et beautés hymnographiques”, în rev. *Teologia a Facultății de Teologie Ortodoxă „Ilarion Felea” din Arad*, Editura Universității „Aurel Vlaicu” din Arad, nr. (81) 4/2019, pp. 123-141;

PETROAIA, pr. conf. dr. Lucian Vasile, „Teme teologice în inmografia slujbelor ortodoxe de înmormântare”, în volumul

Înmormântarea celor adormiți în Domnul. Texte liturgice și contexte pastorale, Editura Universității „Al. I. Cuza” , Iași, 2022, pp. 49-94; PETROAIA, pr. conf. dr. Lucian Vasile, „De «mystique ordonnances» du prêtre (I): Les prières au cours de l’Office de Matines et leurs significations théologiques, liturgiques et spirituels”, în vol. De la lumina rugăciunii la teologia luminii. Aspecte ale cercetării doctorale actuale / FROM THE LIGHT OF PRAYER TO THE THEOLOGY OF LIGHT. ASPECTS OF CURENT DOCTORAL RESEARCH, editat de Facultatea de Teologie „Dumitru Stăniloae” din Iași (coordonator: pr. prof. dr. Viorel Sava), Editura „Doxologia” - Iași / Institut for Ökumenische Theologie Ostkirchliche und Patrologie - Universitat Graz, 2022, pp. 596-614; PETROAIA, pr. conf. dr. Lucian Vasile, „De «mistique ordonnances» du prêtre (II): Les «Prières du Lucernaire» et leurs significations théologiques, liturgiques et spirituelles”, în volumul Simpozionului Internațional organizat de Școala Doctorală a Facultății de Teologie „Dumitru Stăniloae” din Iași (coordonator: pr. prof. dr. Viorel Sava), Editura „Doxologia” - Iași / Institut for Okumenische Theologie Ostkirchliche und Patrologie - Universitat Graz, 2023, pp. 81-96; VOICESCU, drd. Mihail, ”Nașterea Domnului în creația imnografică a Sfântului Roman Melodul”, în rev. <i>Studii Teologice</i>, XXXV (1983), nr. 1-2, pp. 18-26.		
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Se prezintă principalele dicționare, enciclopedii și alte surse bibliografice de bază, la temă.	prezentare, explicație;	TIMP AFECTAT: 1 ORĂ
2. Prezentarea unor texte de referință, scripturistice și de la marii autori antici de prozodie.	prezentare, explicație; dezbateri	TIMP AFECTAT: 1 ORĂ
3. Exemplificări din cărțile de cult. Lectură și interpretare teologică	prezentare, explicație; proiecție de imagini.	TIMP AFECTAT: 1 ORĂ
4. Exemplificări din cărțile de cult. Lectură și interpretare teologică.	prezentare, prelegere documentare	TIMP AFECTAT: 1 ORĂ
5. Exemplificări din cărțile de cult. Lectură și interpretare teologică.	prezentare, explicații;	TIMP AFECTAT: 1 ORĂ
6. Identificarea în contextul calendarului ortodox. Tradiții creștinești și românești.	prezentare, explicații,	TIMP AFECTAT: 1 ORĂ
7. Studiu pe textele imnografice din <i>Mineiul pe decembrie</i> : lectură și interpretare teologică.	prezentare, explicații,	TIMP AFECTAT: 1 ORĂ
8. Studiu pe textele imnografice din <i>Mineiul pe ianuarie</i> : lectură și interpretare teologică.	prezentare, explicații,	Proiecție de fotografie. TIMP AFECTAT: 1 ORĂ
9. Studiu pe textele imnografice din <i>Mineiele pe februarie și august</i> : lectură și interpretare teologică.	prezentare, explicații,	Întocmire de fișe de lectură TIMP AFECTAT: 1 ORĂ
10. Studiu pe textele imnografice din <i>Mineiul pe septembrie</i> : lectură și interpretare teologică.	prezentare, explicații,	Întocmire de fișe de lectură TIMP AFECTAT: 1 ORĂ
11. Studiu pe textele imnografice din <i>Triod și Penticostar</i> : lectură și interpretare teologică.	prezentare, explicații,	Întocmire de fișe de lectură TIMP AFECTAT: 2 ORE
12. Studiu pe textul <i>Penticostarului</i> : lectură și interpretare teologică.	prezentare, explicații,	Întocmire de fișe de lectură TIMP AFECTAT: 2 ORE
<u>Bibliografie:</u> <u>titlurile indicate mai sus, la curs.</u>	-	-

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Prezentul conținut al disciplinei „Praznicele împărătești – istorie, imnografie, teologie” este elaborat în relație cu Programele analitice aprobate prin Hotărârea nr. 3134 /2015 a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și în consonanță cu ceea ce se predă – la disciplina *Liturgică* și în unele abordări similare, la Școlile Doctorale de la celelalte Facultăți de Teologie Ortodoxă din Patriarhia Română.
- Absolvenții vor putea:
 - a. utiliza în cercetarea academică personală conținuturile liturgice-teologice predate la curs și dezbătute la seminarii;
 - b. identifica abordări similare din unele lucrări științifice;
 - c. valoriza optim conținutul imnografiei ortodoxe, prin bagajul de cunoștințe dobândite la curs.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	a. Științifice: Gradul de însușire și corectitudinea cunoștințelor; Asimilarea și utilizarea limbajului de specialitate	Examen	80 %
	b. Atitudinale: Modul de implicare la curs, interesul pentru studiu.		
10.5 Seminar/laborator	Implicarea activă în procesul de seminarizare	Fișe de lucru, tematice. Fișe bibliografice.	20 %
	Capacitatea de a opera cu noțiunile / definițiile / datele științifice dobândite la curs.		
10.6 Standard minim de performanță:			
• Cunoașterea elementelor de teorie pentru aplicarea acestora în activitatea ulterioară și în slujirea liturgică / participarea la viața liturgică a Bisericii. • Participarea la minim 8 cursuri și 8 seminarii.			

Data completării
25.09. 2024

Semnătura titularului de curs și seminar
Pr. prof. dr. Lucian Petroaia

Data aprobării în Ședința Consiliului Școlii Doctorale:

Directorul Școlii Doctorale
Pr. prof. dr. Picu Ocoleanu

Decan,
Pr. conf. dr. Adrian Ivan